

Л. Пескіна,
завідувач бібліотеки ім. М. Костомарова
ЦБС Шевченківського району м. Києва

«УНІВЕРСИТЕТ ТРЕТЬОГО ВІКУ»

З даними ООН, населення планети поступово старіє, адже сьогодні середній вік її жителя перевищує 60 років. Як зауважив заступник голови представництва Всесвітньої організації охорони здоров'я в Україні І. Поканевич на прес-конференції, присвяченій Всесвітньому дню здоров'я, нині, вперше в історії людства, літніх людей на Землі більше, ніж 5-річних дітей. Упродовж 60 років кількість осіб, яким 60 і більше років, зростає з 14 до 400 млн. Це величезна цифра! І така тенденція з часом тільки посилюватиметься.

Зміни, що відбуваються в суспільстві, змушують людину реагувати на них, приймати неординарні рішення, аби не залишитися на узбіччі життя. Особливо це стосується людей старшого покоління, які ще соціально активні, мають широке коло інтересів, різноманітні запити, прагнуть нових знань відповідно до своїх життєвих потреб. Проявити увагу до цих людей, надати їм можливість брати активну участь у житті суспільства, реалізувати накопичений життєвий досвід, озброїти новими знаннями покликани «університети третього віку». Один із перших таких навчальних закладів було створено 1973 р. у Франції, в Тулузі, й нині у світі їх безліч, тільки в Китаї – 5 тисяч.

В Україні «Університет третього віку» – безкоштовний навчальний заклад для пенсіонерів – створено 2009 р. у Києві з ініціативи громадського руху «Кияни передусім!». І якщо перший набір складався зі 164 студентів, то цього року тут навчається вже близько 4 тис. осіб (докладніше див.: <http://3vik.peredusim.kiev.ua/about-us/>). Навчання організовано на факультетах: здорового способу життя, психології, права, краєзнавства, прикладного мистецтва, хорового співу, літературно-художньому, філологічному, інформаційних технологій та бального танцю.

«Університет третього віку» є інноваційним проектом, що має на меті практичну реалізацію принципу «Навчання протягом усього життя».

Про особливих студентів, свідчать цікаві факти:

– найстаршому виповнилося 89 років. Це майстер народної творчості Володимир Глушко. В університеті він вивчає англійську мову та психологію;

– Микола Сиротенко, студент факультету інформаційних технологій, уже понад 40 років, як умілий детектив, збирає по крихтах докази присутності Божої творчості навколо нас. Він не вважає себе автором і творцем, лише – систематизатором незвичайного. У 2011 р. на унікальній виставці фотографій нерукотворних природних образів «Алюзії природи», яка проходила у приміщенні Українського фонду культури за підтримки громадського руху «Кияни передусім!», він представив 86 експонатів! І це лише частина колекції М. Сиротенка;

– Віра Каштан, візажист і модельєр у минулому, на базі університету створила унікальний театр

«Ретро-бабусі», виступи якого завжди викликають резонанс у пресі;

– студенти університету є справжніми телезірками, адже сімнадцять із них знялися у телевізійних серіалах. Вони також брали участь у таких шоу, як «Україна має талант», «Надвечір'я», «Майдан's», «Танцюють всі».

В університеті створено можливості не тільки для навчання – тут організовують піші екскурсії по місту, виїзди в різні куточки України та в інші країни (за кордоном побували 450 осіб), відвідання театрів. Студенти беруть участь у концертах, спектаклях, флешмобах.

Цілком природно, що активну участь у діяльності університету беруть публічні бібліотеки Києва, які мають пристосовані, комфортні приміщення, універсальний книжковий фонд, широкий асортимент періодичних видань, фахівців, які допомагають у пошуку потрібних документів та інформації, у т. ч. в електронному вигляді. У цьому сенсі завдання університету – надавати освіту протягом усього життя – і місія бібліотек збігаються.

У Шевченківському районі столиці роботу 5 факультетів і 14 груп університету організовано у 8 бібліотеках. Заняття з англійської проводяться в бібліотеках: ім. Є. Плужника, ім. М. Костомарова, ім. В. Винниченка, ім. О. Матросова, з есперанто – у бібліотеці ім. І. Котляревського. Навчаючись, студенти мають можливість скористатися різноманітними словниками, довідковими матеріалами з фондів бібліотек.

У ЦРБ ім. Є. Плужника та бібліотеці ім. М. Костомарова проходять заняття факультету інформаційних технологій. Тут створено умови для спілкування студентів у соціальних мережах із рідними та друзями, у т. ч. за допомогою Wi-Fi.

Університетські заняття в бібліотеці

У 4 бібліотеках району організовано навчання студентів факультету прикладного мистецтва. У 7 групах охочі навчаються вишивати бісером, стрічками, в'язати, робити ляльки-мотанки, макраме, опановують основи флористики. До послуг студентів – добірки періодичних видань: «Бурда», «Діана», «Для дому та сім'ї» та ін. Також вони мають можливість проводити у книгозбірнях майстер-класи та виставки своїх робіт.

Бібліотеки залюбки надали б свої приміщення й іншим факультетам, наприклад найбільш запитуваним літературно-художньому та краєзнавства, але, на жаль, бракує приміщень, в яких одночасно можна було б розмістити 100 осіб. Однак бібліотечні працівники шукають інші можливості для співпраці з університетом. Зокрема, бібліотека ім. М. Костомарова надає індивідуальну інформацію лекторам-волонтерам факультету краєзнавства. Вони користуються списками, путівниками краєзнавчого характеру, прикладом, «Київська Швейцарія – Татарка», «З історії вулиць», що їх готує і видає інформаційно-бібліографічний відділ ЦРБ ім. Є. Плужника. Спільно з цим факультетом було проведено конкурс рефератів «Мій улюблений куточок Києва». Найкращі роботи експонуються в бібліотеці.

Студенти університету часто беруть участь у масових заходах бібліотек району, зокрема у днях інформації «Прикрасимо землю садами», «Органи самоорганізації населення – підмурак місцевих муніципалітетів» у бібліотеці ім. М. Костомарова, у зустрічі з народною артисткою України Р. Недашківською «Бути актором» та поетично-музичному вечорі «Перлини українського слова» в ЦРБ ім. Є. Плужника. Вони також часто відвідують музичні вистави театру «Нешоме» в бібліотеці ім. О. Шварцмана та коктейль-презентації під час проведення фотовиставок у бібліотеці ім. В. Винниченка.

Зазначимо, що робота зі студентами університету також спонукала бібліотекарів до активізації виставкової діяльності та пошуку її цікавих, креативних форм. Надзвичайно популярною є серія експресс-виставок «Фатальна пристрасність», героями яких стали Марко Вовчок, Ліля Брік, Зігмунд Фрейд, Жорж Санд. Живий інтерес викликали виставки «Ти – сестра моя» (про Марину й Ариадну Цветаєвих, Лілю Брік і Ельзу Тріоле, Теффі та Міру Лохвицьку), «Найвідоміші сімейні пари світу», «Її українська величність» та ін.

Мала успіх і виставка «Небуденні дарунки». В її першій частині – «В історії» – експонувалися матеріали щодо романтичних подарунків, котрі в різні часи робили відомі історичні особи. Кілька газетних публікацій, книги «Історія прекрасної бітинки» Є. Лоек та «Уманське чудо» розповідають про парк «Софіївка», який граф Потоцький подарував своїй коханій дружині. Також було подано інформацію про царські дарунки імператриці Катерини II своїм фаворитам Григорію Орлову та Григорію Потьомкіну, не менш вражаючі історії про Клеопатру, Наполеона Бонапарта і Жо зефіну, Миколу II. У другій частині – «В літерату-

рі» – демонструвалися книги з розповідями про дари: «Подарунок на іменини» М. Коцюбинського, «Дари волхвів» О'Генрі, «Гранатовий браслет» О. Купріна, «Місячний камінь» У. Коллінза, «Принцеса Греза» Л. Лузіної та ін. Доречним доповненням експозиції стали афоризми про подарунки та есе «Як дарувати й приймати подарунки».

Становить інтерес і спільний проект з університетом – виставка «Весільна мить, спіймана у кадрі», багато світлин для якої було надано саме студентами навчального закладу.

Навіть улітку, коли в університеті настають канікули, раз на два тижні найактивніші студенти відві-

Виставка «Весільна мить, спіймана у кадрі»

дують відеоперегляди серіалу документальних фільмів під назвою «Гра долі» – захопливі загадкові історії про приватне життя відомих людей, які жили й творили в Україні. Ці фільми бібліотеці ім. М. Костомарова люб'язно надала студія «ВІАТЕЛ».

Значний інтерес студенти університету, інші літні користувачі бібліотек виявляють до веббібліографічного покажчика «Час втілення відкладених мрій», підготовленого у 2011 р. ЦРБ ім. Є. Плужника. У ньому подано інформацію про сайти, присвячені питанням тривалості життя, профілактики старіння, рекомендації щодо того, як зберегти здоров'я, як реалізувати свій творчий потенціал, куди вирушити у подорож.

А подорожувати студенти університету люблять! Де тільки вони не були! Умань, Батурин, Почаїв, Глухів... Це неповний список міст, які вони відвідали. Бібліотеки й тут стали у пригоді – перед поїздками великий попит мали путівники «20 кращих екскурсій по Україні», «Україна, якою ми мандруємо», а також різноманітні дайджести, підготовлені бібліотекарями.

І нарешті – бібліотеки району здійснюють інформаційне забезпечення багатьох творчих заходів університету: готують сценарії, матеріали для вікторин до Новорічного карнавалу, Масляної, Гуморини, вечірки «Мода проходить – стиль ніколи»...

Ми живемо у суспільстві, в якому важливо бути молодим. Принаймні такий стереотип нав'язує нам агресивна реклама на ТБ. А унікальний «Університет третього віку» дає можливість людям поважного віку пристосуватися до непростого світу, робить їх життя насиченим та цікавим. І публічні бібліотеки м. Києва активно допомагають йому в цьому.

Виставка «Небуденні дарунки»